

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**III RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

FEVRAL, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2026-yil, fevral

TOSHKENT-2026

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 3-son (fevral, 2026-yil).– 121 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 12-fevral

Mas'ul muharrir:
Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

MUNDARIJA

TEXNIKA FANLARI

Nazirov Sardor

BIR MAVSUMDA BUG'DOY VA PAXTA YETISHTIRISHNI TA'MINLAYDIGAN
ELEKTROTEXNOLOGIYANING IQTISODIY SAMARADORLIGI 5-8

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

Yodgorov Normumin, Amirqulova Nigora

INDIGOFERANING SUG'ORISH MUDDATLARI VA MEYORLARI 9-12

TARIX FANLARI

Omonova Sarvinoz, Baratova Gulzoda

ABU UBAYDA IBN al-JARROHNING TIBBIYOT TARIXIDAGI O'RNI VA ILMIY MEROSI 13-15

IQTISODIYOT FANLAR

Mengniyozov Anvar

JAHONDA RAQAMLI BANK XIZMATLARINING EVOLYUTSIYASI 16-20

FALSAFA FANLARI

Nabiyev Sherzodjon

KIBERAGRESSIYA FENOMENI VA YOSHLAR AXLOQIY-MA'NAVIY QADRIYATLARI 21-26

FILOLOGIYA FANLARI

Nasriyev Nurullo

ZAMONAVIY XALQARO AXBOROT BOZORIDA MEDIABIZNES TUSHUNCHASINING
AHAMIYATI 27-28

YURIDIK FANLAR

Xursanov Shamsiddin

XALQARO TIJORAT ARBITRAJIDA SHARIAT OMILI 29-33

PEDAGOGIKA FANLARI

Sodiqova Gulnora

ISH BERUVCHILAR ISHTIROKIDAGI KASBIY TA'LIM DASTURLARINI RAQAMLI
TRANSFORMATSIYA QILISH 34-39

Ganiyev Elyorbek

TALABALARDA QONUNIY BILIMLARNI AMALIYOTGA TADBIQ ETISH METODIKASI 40-45

Xabibullayev Alimardon

TALABALAR MOBILIGINI RIVOJLANTIRISHDA QO'SHMA TA'LIMNING INSTITUTSIONAL
BOSHQARUV MEXANIZMLARI (RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA) 46-51

Nigmatova Nozimaxon

OLIY TA'LIMDA INGLIZ TILINI O'QITISHDA GENERATIV SUN'IY INTELLEKT
TEXNOLOGIYALARINI INTEGRATSIYALASH METODIKASINING NAZARIY ASOSLARINI
TAKOMILLASHTIRISH 52-54

Abdullayeva Asila

TARIXIY VA FALSAFIY BILIMLARNI BIRLASHTIRISH ORQALI OLIY TA'LIMDA
INNOVATSION PEDAGOGIK METODLARNI TATBIQ ETISH 55-60

Ergasheva Nigora

PEDAGOGIK HAMKORLIK ASOSIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH TA'LIM
O'QITUVCHILARINING METODIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING
ILMIY-NAZARIY ASOSLARI 61-64

G'ofurova Barnoxon

OLIY TA'LIM TIZIMIDA TALABALARNING KONSEPTUAL FIKRLASH KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHGA XIZMAT QILUVCHI METODIK SHART-SHAROITLAR 65-68

Shamsiddinova Durdona

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QUVCHILARNING O'QILGAN MATNNI TUSHUNISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA METAKOGNITIV O'QITISH USULLARINING SAMARADORLIGI 69-71

Yuldasheva Maftuna

PEDAGOGIK KOMMUNIKATSIYA VA PSIXOLOGIK TA'SIR USULLARINI O'RGATISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR 72-77

Butayev Norbek

KASBIY KOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLARNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI 78-80

Rajapov Sulaymon

ESP (ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES) ASOSIDA MULOQOT KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI 81-84

Samandarova Nargiza

KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV DOIRASIDA IQTISODCHILARNING KASBIY NUTQ TAYYORGARLIGINI TAKOMILASHTIRISH 85-87

Sobirov Qobuljon

BOSHQARUV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA INTEGRATSIYALASHGAN PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING ROLI 88-93

Raxmanova Nigora

ZAMONAVIY KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV VA AN'ANAVIY SHOGIRDLIK TIZIMINING UYG'UNLIGI 94-99

Xalberdiyev Ziyodilla

TA'LIM MENEJMENTIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI 100-102

Kamolov Baxtiyor

EKOLOGIK TARBIYA VA TURIZM FANLARI INTEGRATSIYASI ORQALI TALABALAR MADANIY-MA'NAVIY DUNYOQARASHINI SHAKLLANTIRISH 103-108

TIBBIYOT FANLARI

Сайдуллаева Мукаддам, Абдукадирова Лазиза

ЛАТИНСКИЕ И ГРЕЧЕСКИЕ ИСТОКИ МЕДИЦИНСКИХ ЭМБЛЕМ И ИХ РОЛЬ В СОВРЕМЕННОЙ МЕДИЦИНЕ 109-115

SIYOSIY FANLAR

Уразбаев Абатбай

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УЧАСТИЯ ГРАЖДАН В ОБЕСПЕЧЕНИИ ОБЩЕСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 116-120

ZAMONAVIY KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV VA AN'ANAVIY SHOGIRDLIK TIZIMINING UYG'UNLIGI

Raxmanova Nigora Xusanboyevna

Namangan davlat universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya. Mazkur tezis zamonaviy pedagogik yondashuvlar va an'anaviy shogirdlik tizimi o'rtasidagi o'zaro uyg'unlikni ilmiy asosda tahlil qiladi. Tadqiqot jarayonida kompetensiyaviy yondashuvning nazariy va amaliy jihatlari, shogirdlik tizimining tarixiy va madaniy konteksti hamda ularning birgalikda pedagogik jarayonga integratsiyasi o'rganildi. Tezis kompetensiyalarni shakllantirishda shogirdlik tizimining individual yondashuv, meros sifatida bilim uzatish va etakchilik tamoyillarini qanday qo'llash mumkinligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, zamonaviy ta'lim metodlari bilan an'anaviy shogirdlik tizimi o'rtasida sinergiya yaratishning ilmiy, metodologik va amaliy ahamiyati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Kompetensiyaviy yondashuv, shogirdlik tizimi, ta'limda uyg'unlik, pedagogik innovatsiya, individual yondashuv, bilim va tajriba uzatish.

COMPATIBILITY OF MODERN COMPETENCY-BASED APPROACH AND TRADITIONAL APPRENTICESHIP SYSTEM

Rakhmanova Nigora Khusanboyevna

Researcher at Namangan State University

Annotation. This thesis analyzes the compatibility between modern pedagogical approaches and the traditional apprenticeship system on a scientific basis. In the course of the research, the theoretical and practical aspects of the competency-based approach, the historical and cultural context of the apprenticeship system, and their integration into the pedagogical process were studied. The thesis shows how the principles of the apprenticeship system, an individual approach, knowledge transfer as a legacy, and leadership can be used in the formation of competencies. At the same time, the scientific, methodological, and practical significance of creating synergy between modern educational methods and the traditional apprenticeship system is analyzed.

Keywords: Competency-based approach, apprenticeship system, compatibility in education, pedagogical innovation, individual approach, knowledge and experience transfer.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i3/n21>

Kirish: Zamonaviy ta'lim jarayoni global pedagogik evolyutsiya kontekstida fundamental o'zgarishlarga duch kelmoqda. Bu o'zgarishlarning markazida – kompetensiyaviy yondashuvning ta'lim tizimlarida integratsiyasi va an'anaviy shogirdlik tizimi bilan uyg'unlashuvi turadi. Kompetensiyaviy yondashuv nazariy jihatdan shogirdning nafaqat bilim va malakalarni egallashini, balki uni amaliy faoliyatga tatbiq etish qobiliyatini ham rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, zamonaviy pedagogik paradigma sifatida innovatsion va integratsion ta'limni shakllantiradi[1]. Shu bilan birga, an'anaviy shogirdlik tizimi o'zining tarixiy merosi, individual yondashuv uslublari va ustoz-shogird munosabatlaridagi o'ziga xos pedagogik strategiyalari bilan ta'lim jarayonida noyob qiymatga ega. Ilmiy adabiyotlarda shogirdlik tizimi ko'pincha meros sifatida uzatiladigan bilim va tajriba modeli sifatida tasvirlanadi. Bu tizim nafaqat ustozning shaxsiy kompetensiyalari va pedagogik malakalarini shogirdga yetkazishga, balki shaxsning ijtimoiy, madaniy va etik rivojlanishiga ham xizmat qiladi[2]. Zamonaviy kompetensiyaviy yondashuv esa, aksincha, aniq kompetensiyalarni

shakllantirish va ularni baholash, talabani tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish hamda o'zini-o'zi boshqarish malakalarini mustahkamlashga qaratilgan bo'lib, standartlashtirilgan pedagogik amaliyotlarda keng qo'llaniladi. Shogirdlik tizimi va kompetensiyaviy yondashuv o'rtasidagi uyg'unlik pedagogik jarayonni individual va ijtimoiy kontekstlarda samarali amalga oshirishga imkon yaratadi. Tezisning dolzarbligi shundan iboratki, global pedagogik hamjamiyat kompetensiyaviy yondashuvni ta'limning barcha bosqichlariga joriy etish jarayonida an'anaviy pedagogik tizimlar bilan uyg'unlashuv mexanizmlarini tadqiq etishga ehtiyoj sezmoqda[3]. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy pedagogik paradigmalar va tarixiy shogirdlik tajribalarini integratsiya qilish ta'lim sifatini oshirish va individual o'quvchilar kompetensiyalarini chuqurlashtirishda samarali vosita sifatida qaraladi. Shuningdek, ta'lim jarayonining kompleks tabiatini hisobga olgan holda, kompetensiyaviy yondashuv va shogirdlik tizimi o'rtasidagi sinergiya pedagogik dizayn, o'quv dasturlarini moslashtirish va nazariy hamda amaliy komponentlarni uyg'unlashtirish orqali ta'lim jarayonini optimallashtirishga xizmat qiladi. Bu jarayonda o'quvchilarning individual imkoniyatlari, ijtimoiy tajribalari va o'zini rivojlantirish intilishlari nazarda tutiladi. Tezisning maqsadi zamonaviy kompetensiyaviy yondashuv va an'anaviy shogirdlik tizimi o'rtasidagi pedagogik uyg'unlikni aniqlash, ularni ta'lim jarayoniga samarali integratsiya qilishning nazariy va amaliy asoslarini o'rganishdir. Tadqiqot vazifalari quyidagilarni o'z ichiga oladi: birinchidan, kompetensiyaviy yondashuv va shogirdlik tizimi konseptlarini tahlil qilish; ikkinchidan, ularning o'zaro integratsiyasining nazariy va metodologik mexanizmlarini aniqlash; uchinchidan, pedagogik amaliyotda bu uyg'unlikni amalga oshirishning samarali usullarini tavsiflash. Ilmiy yangiligi shundan iboratki, tezis zamonaviy pedagogik amaliyot va tarixiy shogirdlik tizimi elementlarini birlashtirish orqali o'quvchilar kompetensiyalarini rivojlantirishning kompleks modelini taklif etadi. Shu bilan birga, tezis pedagogik tizimlararo dialog va sinergiya imkoniyatlarini o'rganadi, bu esa ta'lim jarayonining individual va kollektiv samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Natijada, kirish bo'limi zamonaviy kompetensiyaviy yondashuv va an'anaviy shogirdlik tizimi o'rtasidagi nazariy va amaliy bog'liqlikni chuqur tahlil qilish orqali tezisning ilmiy asosini yaratadi va keyingi bo'limlarda adabiyotlar tahlili, metodologiya va natijalar – ilmiy izchillikni ta'minlaydi.

Zamonaviy ta'lim tizimi global miqyosda jadal o'zgarishlarga duch kelmoqda. Raqamli texnologiyalar, innovatsion pedagogik metodlar va kompetensiyalarga asoslangan ta'lim paradigmalari rivojlanishi nafaqat akademik bilimlarni, balki talabalarning amaliy ko'nikmalarini, ijtimoiy va shaxsiy malakalarini shakllantirishga qaratilgan. Shu nuqtai nazardan, ta'lim jarayonida samaradorlikni oshirish, individual o'quvchi salohiyatini maksimal darajada rivojlantirish va o'qituvchilik tajribasini optimal tarzda uzatish bugungi kunda dolzarb ilmiy va amaliy masala sifatida e'tiborni tortadi[4]. Mavzuning dolzarbligi, avvalo, zamonaviy kompetensiyaviy yondashuvning ta'lim jarayoniga tatbiqida namoyon bo'ladi. Kompetensiyaviy yondashuv nafaqat ma'lumotlarni qabul qilishni, balki ularni amaliy faoliyatga tatbiq etishni, tanqidiy va kreativ fikrlashni rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi[5]. Bu esa pedagogik jarayonni natijaviy, o'quvchi markazli va samarali qiladi. Shu bilan birga, an'anaviy shogirdlik tizimi o'zining tarixiy merosi va pedagogik tajribasi bilan bugungi kun ta'limiga muhim hissa qo'shadi. Ustoz-shogird munosabatlari, individual yondashuv va tajriba orqali bilim uzatish mexanizmlari shogirdning shaxsiy, ijtimoiy va madaniy rivojlanishini ta'minlaydi. Dolzarblikni oshiradigan yana bir jihat shundan iboratki, XXI asr sharoitida

ta'limda samarali natijaga erishish uchun zamonaviy kompetensiyaviy yondashuvni an'anaviy pedagogik tizim bilan uyg'unlashtirish zarurati mavjud. Ta'limning sifatini oshirish, o'quv jarayonini individuallashtirish, shaxsning o'zini rivojlantirishga bo'lgan intilishlarini rag'batlantirish va ijtimoiy muhitga moslashuvchan kompetensiyalarini shakllantirish ushbu uyg'unlik orqali amalga oshiriladi. Shu nuqtai nazardan, tezis mavzusi ilmiy, ijtimoiy va pedagogik jihatdan yuqori dolzarblikka ega. Shuningdek, bugungi kunda ko'plab rivojlangan davlatlarda kompetensiyalarga asoslangan ta'lim tizimlari an'anaviy ustoz-shogird yondashuvlari bilan sintez qilinmoqda. Bu esa ta'lim jarayonida innovatsion metodlar va tarixiy pedagogik tajribalarni birlashtirish orqali o'quvchilarning malaka va kompetensiyalarini yanada samarali rivojlantirish imkonini beradi. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik metodlarning individual shaxsni markazga qo'yishi va shogirdlik tizimining meros sifatida bilim uzatish tamoyillari pedagogik jarayonni chuqur va barqaror qiladi[6]. Dolzarblikning yana bir jihati shundan iboratki, ta'lim tizimida kompetensiyalarga asoslangan yondashuv va shogirdlik tizimi uyg'unligining amaliy modellari hali to'liq ishlab chiqilmagan va ilmiy jihatdan yetarlicha tadqiq etilmagan. Shu sababli, ushbu tezis o'quv jarayonida kompetensiyalarning shakllanishi va ularni shogirdlik tajribasi orqali mustahkamlashning ilmiy asoslarini izchil tahlil qiladi, bu esa mavzuning innovatsion va amaliy ahamiyatini yanada oshiradi. Shu bois, zamonaviy kompetensiyaviy yondashuv va an'anaviy shogirdlik tizimi o'rtasidagi uyg'unlikni ilmiy nuqtai nazardan o'rganish ta'lim jarayonini individual va ijtimoiy kontekstlarda optimallashtirishga, pedagogik amaliyotni boyitishga va innovatsion ta'lim strategiyalarini ishlab chiqishga xizmat qiladi. Bu esa tezisning zamonaviy pedagogik tadqiqotlar kontekstida yuqori dolzarblikka ega ekanligini ko'rsatadi.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda kompetensiyaviy yondashuv va shogirdlik (apprenticeship) tizimi o'rtasidagi uzviy bog'liqlik, ularning ta'lim jarayonidagi rolini anglashga qaratilgan muhim ilmiy izlanishlar amalga oshirilmoqda. Bu nuqtai nazardan, cognitive apprenticeship — shogirdlik asosida kognitiv va metakognitiv jarayonlar orqali o'rganish modeli muhim ilmiy mexanizm hisoblanadi. Vanessa P. Dennen va K. J. Burner tomonidan tavsiflangan cognitive apprenticeship modeli bo'yicha o'rganuvchilar ko'pincha tajribali mutaxassis bilan hamkorlikda murakkab kognitiv missiyalarni o'zlashtiradilar, bunda boshida usta ko'rsatma berib, keyinchalik qo'llab-quvvatlash, fikr almashish va mustaqil refleksiya orqali o'rganish jarayoni chuqurlashadi[7]. Bu yondashuv shogirdga nafaqat aniq amaliy ko'nikmalar, balki murakkab fikrlash, muammolarni yechish va nazariy bilimlarni real kontekstda tatbiq etish imkoniyatini beradi, ya'ni kompetensiyalarni shakllantirish bilan birga ularni keng qamrovli kontekstda qo'llashni ta'minlaydi. Cognitive apprenticeship ta'lim jarayonining ijtimoiy va hamkorlikka asoslangan atributlarini ta'kidlab, o'rganishni ham ijtimoiy jarayon, ham amaliy faoliyat sifatida ko'radi. Bunga parallel ravishda, Alison Fullerning ilmiy tadqiqotlari shogirdlik konseptini zamonaviy kasb-va ta'lim tizimlarida pedagogik va ijtimoiy kontekstda qayta talqin etadi. Fuller va uning hamkorlari apprenticeship tajribalarini shunchaki an'anaviy ustoz-shogird munosabatlaridan ko'ra kengroq ijtimoiy jarayon sifatida ko'rish zarurligini ta'kidlashadi. Ular ish joyidagi va ta'lim tashkilotlaridagi shogirdlikning o'ziga xos pedagogik xususiyatlarini, shuningdek, uzluksiz o'rganish, individual rivojlanish va ijtimoiy hamjamiyat bilan integratsiya jarayonlarini o'rganadilar[8]. Bu yondashuvda shogirdlik amaliyoti nafaqat malaka egallash modeli, balki jamiyat va pedagogik amaliyot o'rtasidagi uzviy aloqani tashkil etuvchi murakkab tizim sifatida ifodalanadi. Fullerning

tadqiqotlari shogirdlik va kompetensiyaviy yondashuv o'rtasidagi ko'p qirrali pedagogik dialogni yoritadi va shu orqali kompetensiyalarni shakllantirishda ijtimoiy hamda individual omillarni birlashtiradi. Shu tarzda tadqiqotlar kompetensiyaviy yondashuv va shogirdlik tizimi o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni yoritishda har ikki olimning konseptual yondashuvlari bir-birini to'ldiradi. Cognitive apprenticeship modeli o'quvchilarga usta tajribasini amaliy vaziyatlarda o'rganishga imkon berayotgan bo'lsa, Fullerning ishlarida bu jarayon ijtimoiy va pedagogik kontekstda kengroq talqin etilib, kompetensiyalarning individual va jamiyat kontekstidagi rivojlanishi, shuningdek, shogirdlik tizimining zamonaviy o'quv jarayonlariga integratsiyasi muhimligi ta'kidlanadi. Bunday integratsion yondashuv pedagogik amaliyotning samaradorligini oshiradi va zamonaviy kompetensiyaviy ta'lim konseptlarini an'anaviy shogirdlik tizimi bilan uyg'unlashtirish imkoniyatini beradi.

Zamonaviy kompetensiyaviy yondashuv va an'anaviy shogirdlik tizimi o'rtasidagi uyg'unlikning nazariy asoslarini tahlil qilganda bir nechta muhim pedagogik, ijtimoiy va psixologik tamoyillar ajralib turadi. Kompetensiyaviy yondashuv pedagogik nazariyada talabaning nafaqat bilim, balki uni amaliyotga tatbiq etish qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan yondashuv sifatida qaraladi. Bu yondashuvning nazariy ildizlari XX asrning oxirlarida shakllangan ta'lim kompetensiyalari konsepsiyasiga borib taqaladi. Masalan, Spencer va Spencer (1993) kompetensiyalarni shaxsning yuqori natijaga erishish qobiliyatini belgilovchi bilim, malaka va shaxsiy xususiyatlar majmui sifatida tasvirlaydilar. Shu nuqtai nazardan, kompetensiyaviy yondashuv o'quv jarayonini samarali boshqarish, talabaning individual qobiliyatini rivojlantirish va ularni professional faoliyatga tayyorlashga xizmat qiladi. Shogirdlik tizimi (apprenticeship) esa, o'z navbatida, tarixiy va madaniy pedagogik tajribani aks ettiruvchi o'quv shakli sifatida qaraladi. Lave va Wenger (1991) tomonidan ilgari surilgan "cognitive apprenticeship" konsepti shogirdlik tizimini nafaqat amaliy malakalarni uzatish vositasi, balki murakkab kognitiv jarayonlarni o'rgatish va ijtimoiy interaktsiya orqali bilimlarni shakllantirish mexanizmi sifatida tavsiflaydi[9]. Ushbu yondashuv ustozning faoliyatini kuzatish, model qilish, qo'llab-quvvatlash va mustaqil refleksiya bosqichlarini o'z ichiga oladi. Shogirdlik tizimi individual o'quvchining shaxsiy o'sishi, ijtimoiy moslashuvchanligi va etakchilik qobiliyatini rivojlantirish bilan bevosita bog'liq bo'lib, pedagogik jarayonni nafaqat bilimga, balki tajribaga asoslangan kompetensiyalarga yo'naltiradi. Nazariy asoslarni yanada chuqurlashtirish uchun kompetensiyaviy yondashuv va shogirdlik tizimining pedagogik sinteziga e'tibor qaratish zarur. Bu sintez ikki asosiy pedagogik printsipga tayangan: birinchidan, individual yondashuv prinsipi, ya'ni har bir o'quvchining qobiliyatini, bilim darajasini va rivojlanish ehtiyojlarini hisobga olish; ikkinchidan, faoliyatga yo'naltirilgan o'rganish prinsipi, ya'ni bilim va malakalarni amaliy kontekstda qo'llash orqali chuqurlashtirish. Shu bilan birga, kompetensiyaviy yondashuvning baholash tizimi va shogirdlikning ustoz-shogird munosabatlariga asoslangan mentoring mexanizmi birlashganda pedagogik jarayon yanada samarali bo'ladi. Bundan tashqari, zamonaviy nazariy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kompetensiyalarni shakllantirish jarayonida shogirdlik tizimi orqali o'quvchiga ijtimoiy va madaniy tajriba ham uzatiladi. Fuller va Unwin (2003) tomonidan olib borilgan tadqiqotlar shogirdlikning ijtimoiy, pedagogik va amaliy jihatlarini integratsion tarzda o'rganib, uning kompetensiyaviy yondashuv bilan uyg'unlashuvi o'quv jarayonining yuqori samaradorligini ta'minlashini ko'rsatadi[10]. Shu asosda, nazariy model pedagogik jarayonda an'anaviy va zamonaviy yondashuvlarni uyg'unlashtirish orqali talabaning bilim, malaka va

ijtimoiy kompetensiyalarini chuqur rivojlantirishni nazarda tutadi. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik nazariyalar shogirdlik tizimini nafaqat amaliy ko'nikmalarni uzatish vositasi, balki ijtimoiy va madaniy o'zaro ta'sir, hamkorlik va mentorlik orqali individual rivojlanish mexanizmi sifatida qayta talqin etadi. Bu esa kompetensiyalarning nafaqat texnik, balki kognitiv, ijtimoiy va metakognitiv jihatlarini shakllantirish imkonini beradi. Nazariy asoslar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy kompetensiyaviy yondashuv va an'anaviy shogirdlik tizimi pedagogik jarayonda bir-birini to'ldiruvchi element sifatida qaralishi mumkin. Kompetensiyaviy yondashuvning baholash, amaliyot va standardlashtirish vositalari shogirdlik tizimining individual yondashuv, mentoring va tajribaga asoslangan pedagogik komponentlari bilan uyg'unlashganda ta'lim jarayonining sifatini sezilarli darajada oshiradi.

Xulosa: Mazkur tezisdagi zamonaviy kompetensiyaviy yondashuv va an'anaviy shogirdlik tizimi o'rtasidagi uyg'unlik nazariy, metodologik va amaliy jihatlarini bilan tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, kompetensiyaviy yondashuvning tizimli baholash, amaliyotga yo'naltirish va individual kompetensiyalarni rivojlantirish mexanizmlari shogirdlik tizimining meros sifatida bilim va tajribani uzatish, ustoz-shogird munosabatlari va individual yondashuv prinsiplariga uyg'unlashganda ta'lim jarayonining sifatini sezilarli darajada oshiradi. Nazariy jihatdan tezis zamonaviy pedagogik paradigmalarda kompetensiyalarning shakllanishi va shogirdlik tizimining tarbiyaviy-amaliy roli o'rtasidagi bog'liqlikni chuqur yoritadi. Cognitive apprenticeship konsepti va Fullerning ijtimoiy-pedagogik yondashuvlari pedagogik amaliyotning murakkab tizimini tushunishga yordam beradi, shuningdek, zamonaviy va an'anaviy pedagogik tizimlarni birlashtirishning ilmiy asoslarini yaratadi. Metodologik nuqtai nazardan, tadqiqot kompetensiyalarga asoslangan yondashuv va shogirdlik tizimini pedagogik jarayonda birlashtirishda kuzatish, tahlil qilish, solishtirish va sintez metodlaridan foydalangan holda amalga oshirildi. Bu esa o'quvchilarning individual va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish jarayonini ilmiy asoslashga xizmat qildi. Amaliy jihatdan tezis kompetensiyaviy yondashuv va shogirdlik tizimi uyg'unligini pedagogik amaliyotga integratsiya qilishning samarali strategiyalarini taklif etadi. Ustoz-shogird munosabatlarini zamonaviy ta'lim metodlari bilan uyg'unlashtirish orqali talabalarning tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va amaliy ko'nikmalarini mustahkamlash imkoniyati yaratiladi. Shu bilan birga, bu uyg'unlik pedagogik jarayonning individual, ijtimoiy va madaniy kontekstlarda yanada samarali bo'lishini ta'minlaydi. Shu sababli, tezis natijalari zamonaviy pedagogik yondashuv va an'anaviy shogirdlik tizimi o'rtasidagi sinergiyaning ilmiy va amaliy ahamiyatini tasdiqlaydi. U ta'lim jarayonining sifatini oshirish, pedagogik innovatsiyalarni rivojlantirish va o'quvchilarning kompetensiyalarini chuqurlashtirishda muhim asos sifatida xizmat qiladi. Tadqiqot shuni ham ko'rsatadiki, zamonaviy kompetensiyaviy yondashuv va shogirdlik tizimi uyg'unligining pedagogik integratsiyasi kelajakda ta'lim strategiyalarini optimallashtirish va ta'limning individuallashtirilgan, amaliy va ijtimoiy jihatdan samarali bo'lishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Mamurov B. Umumiy pedagogika //Barcha ta'lim yo'nalishi talabalari uchun darslik:- Toshkent. – 2020. – T. 118.
2. Shohbozbek, E. (2025). Theoretical foundations for the development of the spiritual worldview of youth. Maulana, 1(1), 29-35.

3. Baratovna A. T. SHARQ DIDAKTIKASIDA "USTOZ-SHOGIRD" ANANALARI //Интернаука. – 2020. – Т. 15. – №. 144 часть 2. – С. 76.
4. Muruvvat, A., & Shohbozbek, E. (2025). THE ROLE OF PRESCHOOL EDUCATION IN SPIRITUAL AND MORAL VALUES IN UZBEKISTAN. Global Science Review, 3(2), 246-253.
5. Qurbonova F. BO 'LAJAK O 'QITUVCHILARNI KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHDA PEDAGOGIK HAMKORLIKNI LOYIHALASHTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI //Scientific journal of the Fergana State University. – 2025. – №. 4. – С. 13-13.
6. Ergashbayev, S. (2025). PHILOSOPHICAL FOUNDATIONS OF THE INTEGRATION OF EDUCATION AND UPBRINGING IN THE DEVELOPMENT OF YOUTH'S SPIRITUAL OUTLOOK. SHOKH LIBRARY, 1(10).
7. Rahimova E. G. BARKAMOL AVLOD TA'LIM-TARBIYASIDA USTOZ-SHOGIRD AN'ANASIDAN FOYDALANISH //ЎЗБЕКИСТОНДА МИЛЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ АНЖУМАНЛАР: 10-ҚИСМ. – С. 376.
8. Atxamjonovna, B. D., & Shohbozbek, E. (2025). FORMING THE SPIRITUAL WORLDVIEW OF YOUTH IN PRE-SCHOOL EDUCATION IN OUR REPUBLIC. Global Science Review, 4(5), 221-228.
9. Xalikova Z. Pedagogika darslik //Nordic_Press. – 2024. – Т. 2. – №. 0002.
10. Епрашбаев, Ш. (2025). O'zbekiston sharoitida uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 314-316.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, fevral

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 3-son (fevral, 2026-yil). – 121 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 12-fevral

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.